

IZ VELIKIH LAŠČ

Letna konferenca KO ZRVS

Programske zasnove in priprave za izvedbo proslave ob 150-letnici rojstva našega velikega rojaka Frana Levstika so bile osnovno vodilo in moto za delo naše organizacije v preteklem letu.

V letu 1981 smo izvedli dve predavanji iz tematike SLO in DS ter vojaško strokovnega področja in se udeležili vaje »OTV 1981«. V občinskem in republiškem merilu smo sodelovali na štirih tekmovanjih v streljanju, kegljanju in šahu. Nismo sicer dosegali vrhunskih rezultatov, kljub temu pa lahko pohvalimo naše kegljače, pa tudi strelce.

Povezali smo se tudi z osnovno šolo Primoža Trubarja v Velikih Laščah in pomagali strokovno usposobiti ekipo učencev za orientacijski pohod v Ljubljani. Učence smo podučili iz branja zemljevidov in topografskih znakov, prisotni smo bili tudi pri izvedbi obrambnega dneva na osnovni šoli. Tu bo potrebno še več sodelovanja, da bodo akcije izvirne, prilagojene obrambnim načrtom, predvsem pa koristne in poučne za šolsko mladino, ki si jo še posebej trudimo zainteresirati za vojaške poklice. Tudi letos smo se v okviru krajevne skupnosti vključili v izvedbo akcije NNNP, ki je bila dobro pripravljena in je zahvaljujoč vsem strukturam SLO in DS ter celotnemu prebivalstvu v krajevni skupnosti v celoti uspela.

Za nami je izredno bogato leto po pomembnih dogodkih iz NOB in naše kulturne zgodovine. 27. aprila, na naš občinski praznik, smo tudi rezervni starešine s svojo udeležbo in praporom organizacije na osrednji občinski proslavi počastili 40-letnico ustanovitve OF.

19. septembra smo proslavili krajevni praznik, obletnico zmage naših borcev nad belogardistično postojanko na Turjaškem gradu. Člani naše organizacije so sodelovali na svečanosti s teritorialnim vodom, povabili pa smo tudi tovariša Janeza Petrovška-Pelka, prvega komisarja Levstikove brigade, ki je ob tej priložnosti spregovoril zbranim. To je bil obenem tudi že uvod v proslavo ob osrednjem slovenskem kulturnem prazniku, 150-letnici rojstva Frana Levstika.

Poleg vseh organizacijskih in fizičnih del naših članov, da bi proslava čimbolj uspela pa je bilo prav gotovo najpomembnejše delo povezava z odborom Levstikove brigade, postavitev razstave o bojni poti te brigade v osnovni šoli Primož Trubar in priprave ter sprejem »Levstikovcev« na dan osrednje svečanosti, ki je bila 27. aprila v Retjah.

Delegacija naše organizacije se je udeležila tudi odkritja spominske plošče družini Dolšak na Turjaku, ki je med NOB tragično preminila kot žrtev domačih izdajalcev in okupatorja. Uspešno je bilo tudi tradicionalno sodelovanje s pohodno enoto »Ljubo Šercer« iz Turjaka, ki nam je ob dnevu JLA podelila posebno priznanje.

Pod našim pokroviteljstvom je lepo uspela proslava ob Dnevu JLA, ki je bila plod sodelovanja z

OŠ Primož Trubar, moškim pevskim zborom in vojašnic iz Ortneka.

Aktivno smo se vključili v akcijo za izvedbo referenduma III. V ponos nam je, da je referendum v naši KS uspel med najboljšimi v občini. Naši člani so v vseh treh KS: Rob, Turjak in Velike Lašče, ki jih zajema KK ZRVS Velike Lašče, sodelovali pri evidentiranju možnih kandidatov za nove delegacije.

Svoje delo, katerega v tem kratkem povzetku niti ne moremo v celoti prikazati, smo zaključili z letno konferenco dne 12. 2. 1982. Rezultat prizadevanja je bil tudi obisk dolgoletnega družbeno političnega delavca, novinarja in publicista Draga Košmrlja, ki je našim članom ob tej priložnosti posredoval vojaško-politično situacijo v svetu in nam s svojim več kot enournim govorom obogatil naše znanje in osvetlil aktualne dogodke v zunanji politiki.

DUŠAN HOČEVAR

Trnovčani so ponosni na svoje Trnovo. Že prebivalci starodavnega čolnarskega naselja so tekmovali za prestiž s sosednjim Krakovim, kjer so živeli ribiči. Imeli so svoje noše, kmetice zeljarice, na tem »kraju nesrečnega imena« pa je celo Prešeren ugledal Primicovo Julijo.

RAZMISLIMO

Kje bo pristal Trnovski pristan?

Ob Ljubljani, tam, kjer so že »od nekdanj slovele lepe Ljubljanke«, sameva danes zanemareni Trnovski pristan. Skupaj s Krakovim predstavlja po mnenju zgodovinarjev zelo stari naselji, starejši kot samo ljubljansko mestno jedro. Že ime priča, da je bilo tu starodavno rečeno pristanišče na Ljubljani. Njegovi začetki pa segajo še dlje, prav do barjanske kulture.

Nalogo pristanišča je ta del Trnovega ohranjal več stoletij. V njem so iztovarjali opeko z Vrhničke, kamen iz Podpeči in šoto z Barja. Šele v tridesetih letih našega stoletja, ko je zaradi regulacije Ljubljane, padla gladina voda, pristanišče ni več služilo svojemu namenu.

Prav dobro pa ga je poznal arhitekt Plečnik, saj je s stopničasto ureditvijo nabrežja približal sprehajalca prav h gladini reke in tako spomnil na bogato tradicijo – pristana. Cenil je tudi njegove zgodovinske, kulturne, etnografske in arhitektonske vrednote in ga obogatil s sprehajališčem ter

vrbovim drevoredom vzdolž Ljubljane.

Način pozidave tega starega obrečnega predela je bil že od vseh začetkov prilagojen njegovi posebni gospodarski nalogi. Najstarejše stavbe v Trnovskem pristanu so ohranjene blizu izliva Gradaščice v Ljubljano in v širokem loku objemajo nekdanje pristanišče. Še danes pričajo o svoji zanimivi in pestri zgodovini. Čeprav nevzdrževane, nam s portali, stopnišči, oboki in kamnoseškimi detalji pričarajo delček preteklosti.

Novo stanovanjsko naselje, katerega zidava se obeta v Trnovem, naj bi zato opozorilo na svojo zgodovinsko posebnost. Prav nekdanji pristan ob njegovem robu mu omogoča, da ne bi postalo, tako kot mnoga moderna naselja, le »spalna soseska«, ampak da bi živo stajalo preteklost s sedanostjo. Ohranjeni Trnovski pristan pa bi obogatil vse mesto, zato ga sodi enakovredno vključiti v akcijo za prenovalo stare Ljubljane.

VIDA PETROVČIČ

Radi bi gradili in – izbirali zemljišče

Seznam občanov, ki bi radi dobili zemljišče za gradnjo hiše mimo natečaja, je takorekoč iz dneva v dan daljši. Radi bi gradili, imeli svojo hišo, marsikomu pa je seveda do tega, da bi živel v lepem okolju, z lepim razgledom in brez sosedov daleč naokrog – in seveda kar se da blizu mesta. Vsem željam se seveda ne da ustreči, saj so časi nenačrtne zidave stanovanjskih hiš minili. Težko je dobiti zemljišče, čakati je treba na dokumentacijo, tudi denarja je treba imeti veliko.

Člani našega izvršnega sveta se na vsaki svoji seji ukvarjajo z gradbenimi zadevami, čeprav je med njimi malo takih, ki bi se na te stvari res spoznali. Res je, da so prav zato lahko zelo objektivni, težko pa je obenem zapečatiti usodo »občana tega in tega«, presoditi upravičenost do pristanka in še kaj.

Z gradbenimi zadevami in dodeljevanjem

zemljišč bi se morali predvsem ukvarjati na Komiteju za urejanje in varstvo okolja in pri Zavodu za urejanje stavbnih zemljišč Vič. Še posebno pa je pri vsem tem vprašljivo prav izven natečajno dodeljevanje gradbenih parcel.

Prednost pri pridobivanju zemljišč imajo borci in stanovanjske zadrage, tudi te pa je treba »uskladiti« z možnostmi, ki jih v občini imamo. Zadnji čas je, da občina neha biti ovira za gradnjo stanovanj (seveda tam, kjer je zidava stanovanj predvidena) in zato je treba »pospraviti« vse stare zadeve in povedati občanom: da ali ne.

To velja tudi za prošnje za dodelitev zemljišč zunaj natečaja. Kdor želi graditi, lahko dobi zemljišče, vendar ne vedno tam, kjer bi želel. Če komu tisto območje in pogoji za gradnjo ne ugajajo, se bo moral zidavi na območju naše občine pač odpovedati. Le tako bomo namreč lahko načrtno izkoristili zemljo, ohranili naravno bogastvo, ki ga imamo, in se (ne nazadnje) naučili prilagajati življenju, ki ga od nas zahteva čas. Se pač moramo zavedati, da niti danes niti jutri nista samo naša.

Ne znamo varčevati s toploto

Letos naj bi porabili v Sloveniji še za 10 odstotkov manj naftnih derivatov kot minulo leto. Ker so se že lani (in v začetku letošnjega leta) številni porabniki energije znašli pred velikimi težavami, bo treba letos porabo energetskih virov bolj načrtovati. Seznam tistih, ki brez naftnih derivatov ne morejo delati in živeti, je dolg. Zato je treba narediti kar najbolj objektivni vrstni red tistih, ki te vrste energijo najbolj potrebujejo. To velja seveda tudi za našo občino.

V razpravi o letošnji energetski bilanci in možnosti oskrbe porabnikov z naftnimi derivati so se člani viškega izvršnega sveta dotaknili tudi vprašanja varčevanja z gorivi. Dejstvo je, da pri nas toploto (za katero porabimo veliko preveč tekočih goriv, kot bi jih lahko) mečemo skozi okno (in skozi stene).

Člani izvršnega sveta so menili, da ne bi bilo napak, če bi z zakonom obvezali porabnike

toplotne energije, da morajo ukreniti: vse potrebno, da bi šlo kar najmanj toplotne energije v nič. Že pri samem načrtovanju gradnje stanovanjskih blokov in individualnih stanovanjskih hiš je to vprašanje preveč zapostavljeno. Lahko bi gradili bolj toplotno izolirane objekte. Če pa je zgradba že narejena, lahko za prihranek pri ogrevanju veliko storimo tudi sami. Že samo dobro zatesnjena okna in aluminjska folija za radiatorjem ali pečjo bistveno vplivajo na manjšo porabo toplotne energije.

Smotrnejše bi morali načrtovati tudi način ogrevanja objektov. S tem se bodo morali več ukvarjati tudi občani in družbenopolitične skupnosti in organizacije. Le tako se bomo v prihodnje lahko ognili težavam zaradi pomanjkanja tekočega goriva. Za primer lahko vzamemo vrtec Zarja ali pa rakišniško šolo in vse njima podobne objekte.

Bo Igo gradil ob Koprski ulici?

Delovna organizacija Igo mora zaradi načrtovane stanovanjske gradnje preseliti prostore svoje delovne organizacije v industrijsko cono ob Koprski ulici. Nadomestna gradnja je nujna, saj na sedanji lokaciji Igo ne more ostati, ker bi to pomenilo zamudo pri uresničevanju načrtov stanovanjske graditve na tem območju. Točneje, če se delovna organizacija ne bo preselila in blokov ne bo mogoče začeti zidati pravočasno, bo to pomenilo samo pri stanovanjski gradnji 30 milijonov dinarjev izgube.

Vsaka naložba mora iti pod strog drobnogled, zato se pri Igu bojijo, da se ne bi kje zataknilo. Zavlačevanje gradnje nadomestnih prostorov za nemoteno delo te delovne organizacije bi namreč pomenilo veliko škodo tudi zanjo. Zato so pri Igu za podporo prosili tudi člane našega izvršnega sveta, ki soglašajo z novogradnjo.

Delovni uspehi Iga v zadnjem času opravičujejo zaupanje izvršnega sveta, poleg tega pa je načrtovana naložba vključena tudi v srednjeročni načrt 1981/85.

Delovna organizacija bo letos od 620 milijonov celotnega prihodka izvozila skoraj za 20 milijonov dinarjev svojih izdelkov in izvojni uspehi v zadnjih dveh letih so se občutno povečali. Torej je glede na izvozno usmerjenost proizvodnje investicija upravičena. Tudi denar za naložbo verjetno ne bo problem, saj bo Igo z odškodnino za sedanje prostore lahko pokril okrog 40 odstotkov vrednosti.

Hiter odziv obrtnikov

Na sejmu obrtnih izdelkov na Gospodarskem razstavišču je sodelovalo tudi 38 naših zasebnih obrtnikov. Največ jih je razstavilo izdelke kovinske predelovalne dejavnosti, plastike, sodelovali pa so tudi gostinci in izdelovalci spominkov. Pri našem obrtnem združenju so zasebnike in njihovo pripravljenost za sodelovanje zelo pohvalili, saj je bilo treba vse pripraviti v štirinajstih dneh, kar je zelo kratek rok. Razmišljajo tudi o tem, da bi to ne bil edini sejem obrtniških izdelkov in da bi to prireditev kazalo v prihodnje ponoviti.

Prostori za KS Stane Sever in Iška vas

Številne med preoblikovanimi krajevnimi skupnostmi so se znašle pred problemom, kje bodo lahko delale. Priznati je treba, da so se marsikje potrudili in poskušali in tudi uspeli težave rešiti sami oziroma so v veliki meri pri ureditvi svojih prostorov pomagali sami. Kolikor je bilo mogoče, je z denarjem priskočila na pomoč tudi občinska skupščina.

Tako so člani našega izvršnega sveta soglašali s predlogom za dodelitev denarja za ureditev prostorov krajevnih skupnosti Stane Sever in Iška vas. KS Stane Sever bo tako letos iz namenskih sredstev v občinskem proračunu dobila za ureditev montažnega objekta 500 tisoč dinarjev (lani 366 tisoč). Končna pogodbeni cena za postavitev montažnega objekta je znašala nekaj manj kot dva milijona dinarjev.

Prostori za krajevno skupnost Iška vas bodo v obnovljenem domu krajanov. Obnovitvena dela potekajo v fazah in že lani je KS za to dobila 1.780.655 dinarjev. Poleg denarja iz občinskega proračuna si je krajevna skupnost zagotovila tudi denar od soinvestitorjev. V domu krajanov bo namreč tudi trgovina, za katero je prispeval denar grosupeljski Tabor, prostori gasilskega društva (soinvestitor je SIS za požarno varnost) in prostori za kulturno dejavnost (denar je prispevala občinska kulturna skupnost). Celotni prispevek iz občinskega proračuna naj bi znašal 1,5 milijona dinarjev in letos bo krajevna skupnost – glede na razpoložljiva sredstva – dobila 500 tisoč dinarjev.

Cvetje in slike

Letošnji dan žena – 8. marec smo na osnovni šoli Marjan Novak-Jovo, Nanoška 2, počastili na izviran način.

Od 2. do 5. marca 1982 je na šoli razstavljal akademski slikar Jakob Bazelj, profesor likovnega pouka na Pedagoški gimnaziji v Ljubljani.

Jakob Bazelj se posveča predvsem krajinarstvu in figuralnemu slikarstvu. Snov zajema iz NOB in povojne graditve naše domovine. Dekorativni okvir razstave je pripravila Rajka Bazelj z ljubiteljsko razstavo ikeban.

Otvoritev razstave je bila v skupinski učilnici naše šole.

Po otvoritvi razstave so nam naši priznani umetniki: Ladko Korošec, Sonja Hočevvar in Rajko Koritnik ob spremljavi Milana Stanteta priredili koncert partizanskih, narodnih in umetnih pesmi.